

Katarzyna Praszczak

Akademia młodego retora, czyli o retoryce w siemianickiej szkole

Początki

Kiedy w 1999 r. ukończyłam filologię polską w Łodzi, czułam pewien niedosyt. Potrzebowałam czegoś, co pokaże mi zastosowanie języka polskiego w praktyce. Znalazłam dla siebie wymarzone Podyplomowe Studia z Retoryki na Uniwersytecie Jagiellońskim (z bardzo bogatą listą zajęć związanych z retoryką pod kątem teoretycznym i praktycznym). Od września rozpoczęłam pracę w Gimnazjum w Siemianicach, a od października dwa razy w miesiącu miałam zjazdy weekendowe w Krakowie. To były bardzo intensywne lata pracy i nauki dla młodej, początkującej nauczycielki polonistki. Od początku pragnęłam kształcić uczniów pod kątem skutecznego komunikowania się, przygotowania do występów przed publicznością, do świadomego udziału w społeczeństwie. W tym miejscu jestem wdzięczna, że 23 lata temu Danuta Konkol (ówczesna dyrektor szkoły, w której pracowałam), nie odrzuciła mojej propozycji, wręcz była zachwycona pomysłem, aby w gimnazjum powstała innowacja retoryczna *Retoryka drogą do sukcesu w dorosłym życiu*. Nazwa jej z czasem zmieniła się na *Akademii młodego retora*, gdy zlikwidowano gimnazjum i zajęcia realizowane były w klasach czwartych szkoły podstawowej.

Główne cele innowacji

Zajęcia z retoryki były i są realizowane raz w tygodniu (1 godzina lekcyjna). To czas zdobywania ogólnej wiedzy teoretycznej dotyczącej retoryki, niezbędnej do osiągnięcia zamierzonych celów, rozbudzenia chęci występów przed publicznością. Uczniowie rozwijają umiejętności pracy w zespole, uczą się argumentowania, perswazji, negocjowania i kulturalnego dyskusowania. Poznają główne zasady przemawiania na forum, rozwijają talent oratorski (przygotowują krótką autoprezentację, przemowę okolicznościową, reklamę wybranego produktu, wywiad, przedmowę konferansjera, krótki 60-sekundowy wykład na wylosowany temat, itp.). Pracują nad dykcją i emisją głosu, zaznajamiają się z elementami komunikacji werbalnej i niewerbalnej, logiką. Oswajają się ze sprzętem audio-wizualnym, występując na scenie sali widowiskowej.

Odkrywają własne uzdolnienia, stają się bardziej kreatywni. Poznają swoje wnętrza, rozwijając osobowość. Uczą się samokrytyki i samooceny, uodporniają na stres, przełamując własne zahamowania.

Przykładowe zajęcia

Pomysłów na wdrażanie zagadnień z retoryki jest mnóstwo. A oto kilka z nich.

60 sekund o...

To opowiadanie na wylosowany temat w formie 60-sekundowej swobodnej wypowiedzi, ale wcześniej przygotowanej pod kątem merytorycznym. Listę tematów proponują sami uczniowie (np. Rosół babci najlepszy, Jak zrobić frytki? Opowiem Wam o kapibarze, Szachy – to nie jest nudna gra, itp.). Nie wszystkim wylosowany temat przypadnie do gustu. Ważne jednak, by przygotować się i wystąpić na forum klasy. Każdy jest witany i żegnany przez kolegów oklaskami, aby zachęcić do wystąpienia i podziękować za nie. Stresuje ograniczenie czasowe, czyli 60 sekund, ale jest ciekawie.

Autoprezentacja

Na początku roku szkolnego, po ćwiczeniach z dykcji i emisji głosu, uczniowie przygotowują trzy krótkie prezentacje: *Mam 10 lat i opowiem wam o tym, czym się zajmuję...* *Mam 30 lat i opowiem wam o tym, czym się zajmuję...* oraz *Mam 80 lat i opowiem wam o tym, czym się zajmuję...* Zadanie pobudza do kreatywnego myślenia, grupa poznaje się lepiej, a przy okazji jest zabawnie.

Jestem konferansjerem

To zadanie, które służy do osvajania się ze sceną i z mikrofonem. Uczniowie jako konferansjerzy muszą zapowiedzieć w interesujący sposób koncert gwiazdy wybranego stylu muzyki. Przy okazji pracują nad poprawną wymową, emisją głosu oraz gestykulacją.

Urodziny kolegi/koleżanki

Uczniowie przygotowują krótkie przemówienie okolicznościowe z okazji urodzin kolegi/koleżanki (losują ucznia, do którego skierowane będzie przemówienie). W klasie przygotowują stół z ciastem i napojami (mała symulacja urodzin) i podczas poczęstunku każdy wygłasza swoje przemówienie.

Analiza naszych wystąpień pod kątem komunikacji niewerbalnej

Podczas lekcji poświęconej przemawianiu okolicznościowemu, np. z okazji urodzin kolegi/koleżanki uczniowie są filmowani. Następnie nagrania mogą być wykorzystane do analizowania wystąpień pod kątem komunikacji niewerbalnej. Wówczas filmy są oglądane bez dźwięku. Uczniowie dokonują samooceny swoich gestów, mimiki. Zastanawiają się nad tym, co można udoskonalić.

Do czego przydają się umiejętności retoryczne?

W życiu prywatnym: dają sprawność w jasnym formułowaniu swojego stanowiska, szukaniu argumentów, rzeczowym wykładaniu racji w sporach.

W życiu szkolnym: pomagają budować relacje nauczyciel-uczeń oraz uczą formułowania własnych sądów i opinii.

W życiu zawodowym: pomagają w osiągnięciu zamierzonych celów, a tym samym swoich życiowych sukcesów.

Podsumowanie

Akademia młodego retora to innowacja, która podlega stałej modyfikacji. Uzależnione jest to od wielu czynników. Mam ogromną jednak nadzieję, że będę mogła jeszcze przez wiele lat prowadzić te zajęcia, gdyż zapotrzebowanie na prawidłową komunikację nie gaśnie. Dowodem na to są informacje zwrotne od absolwentów naszej szkoły i ich komentarze, podziękowania, że wyćwiczone umiejętności retoryczne przydały i przydadzą się w ich dorosłym życiu. Dla mnie są to pozytywne impulsy do dalszego kontynuowania tych zajęć.

Mam świadomość, iż *Akademia młodego retora* faktycznie jest drogą do sukcesów w szkole i w domu, a później w dorosłym życiu.

Katarzyna Praszczak

Nauczycielka języka polskiego i retoryki w Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Czesława Miłosza w Siemianicach. Od ponad 20 lat współopiekunka grupy teatralno-muzycznej „Podwórko” oraz autorka ponad 20 sztuk teatralnych wystawionych przez grupę, która jest laureatem wielu wojewódzkich i powiatowych konkursów teatralnych. Autorka innowacji *Akademia młodego retora*.